

Slovenski dom

Štev. 126

V Ljubljani, v petek, 4. junija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 1104

Azioni di bombardamento aereo e navale contro Pantelleria Tre velivoli nemici abbattuti

Il Quartiere generale delle Forze Armate com-

munica:
Contro Pantelleria il nemico ha rinnovato azioni di bombardamento aereo e navale. Un velivolo è stato abbattuto dalle artiglierie dell'isola. Due altri apparecchi oltre a quelli di ieri segna-
lano risultano distrutti presso Porto Torres e Sant'Antioco dalle batterie contraeree della Sardegna.

Vojno poročilo št. 1104

Letalsko in pomorsko bombardiranje Pantellerije

Tri nasprotnikova letala sestreljena

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1104

pravi:
Nasprotnik je obnovil letalsko in pomorsko bombardiranje proti Pantelleriji. Topništvo na otoku je zabil eno letalo.

Protiletalske baterije na Sardiniji kaže, da so poleg letal, omenjenih včeraj, sestrelile še dva stroja, in sicer blizu Porto Torresa in San Antioea.

Papeževa tolažba in opozorilo svetu

Vatikansko mesto, 4. jun. s. Sveti oče Pij XII. je predvčeršnjem v svoji zasebni knjižnici sprejel sveti kardinalski zbor, ki mu je voščil za god ter mu pri tej priliki obnovil čustva sinovske ljubezni. V imenu 19 navzočih kardinalov je spregovoril kardinal dekan, ki je izrekel papežu voščilni nagovor.

Sveti oče se je zahvalil za voščila, potem pa razpravljal o sedanjem položaju. Podaljševanje oboroženega spopada, mrzlično naraščanje količine vojnih priprav ter postopno zaostrovanje vojnih načinov vedno bolj otežuje nadnaravno ter pomir-
jevalno poslanstvo Cerkve. Papež je dejal, da se njegova misel in ljubezen obračata k malim naro-
dom, ki so zaradi zemljepisne in geopolitične lege spričo sedanjega zamašavanja mednarodnih, moral-
nih in pravnih določil izpostavljeni ter na tem, da bodo v spopadu velikih sil pregaženi in da bodo morali na svojih lastnih tleh, ki se bodo spremenila v prizorišče uničevalnih bojev, biti priča neizrek-
ljivih grozot tudi med nebojevniki ter priča po-
kolja cveta svoje mladine in svojega izobraženstva.

»Ne pričakujte,« je pristavil sveti oče, »da bomo tukaj na drobno razlagali vse, kar smo po-
kusili storiti, da bi olajšali njihovo trpljenje, iz-
boljšali njihov moralni in pravni položaj, varovali
njihove neizpodbitne verske pravice ter jim poma-
gali v njihovi stiski in potrebi. Vsako besedo, ki
smo jo zato povedali pristojnim oblastem, ter vsak
naš javni namig je bilo treba resno premisliti in
pretehtati, in sicer zaradi koristi trpečih samih, da
ne bi, četudi nehoti, njihovega položaja še bolj
očežili ter ga naredili neznošnega.«

Pri tej točki se je sveti oče ustavil in govoril
o Poljski, ki je s svojimi učenjaki in mislici po-
magala ustvarjati duhovno dediščino Evrope in
sveta. »Prosim,« je nadaljeval, »nebeško Kraljico,
da bi temu narodu, tako trdo preiskusenemu, in
drugim narodom, ki so hkratu z njim morali piti
grenki kelih te vojne, bila prihranjena bodočnost,
ki bo v Evropi, obnovljeni na krščanskih temeljih,
in v skupnosti držav, rešenih bremena preteklih

Nov članek nemškega propagandnega ministra:

»Zmagati moramo, če ne bo vse izgubljeno«

Berlin, 4. junija. s. »Z razpustom kominterne, ki so ga ukazali v Moskvi po nasvetu Angležev in Amerikancev, so ti vsaj v začetku mislili, da so storili velik korak naprej na poti za razjasni-
tev odnosov med tako imenovanimi združenimi
narodni. Zdaj pa so spoznali, da so bolj ko kdaj
prej zašli v slepo ulico,« piše nemški propagand-
ni minister dr. Götter v svojem članku, objavl-
jenem v tedniku »Das Reich«, ter omenja slepa-
rijo, katero je vprizoril Stalin, ki je na eni strani
ni skušal usvariti prepričanje, da je razpustil
nevarno mednarodno podtalno organizacijo, v res-
nici pa ni storil nič drugega, kakor da jo je okre-
pil in še bolj razvil pod najspretnjšo krinko.

»Sedanjí politični položaj v sovražnikovem ta-
boru« — piše dr. Götter — »kaže, kakor še
nikdar doslej, globoko duhovno krizo, ki vlada v

Španski glas o pravem smislu sedanje vojne

Madrid, 4. junija. s. Glavni urednik »Alca-
zarja« objavlja drugi članek proti boljševiški ne-
varnosti in mu je dal naslov »Evropa na straži«.
Najprej poudarja nezavednost in lahkomiselnost
velikega dela evropske družbe do sedanje vojne,
katere edina zahteva je, da zahodna in krščanska
omika še ostaneta pri življenju, ali pa bo zmagal
boljševizem. Nato piše, da je takšna nezavednost
v zgodovini odgovorna za francosko revolucijo, za
razširitev marksizma, za prvo svetovno vojno, za

Seja ministrskega odbora za gospodarsko osamosvojitev pod Ducejevim predsedstvom

Rim, 4. jun. s. 1. junija ob 17 se je pod pre-
sedstvom Duceja sešel v Beneški palači medmini-
strski odbor za gospodarsko osamosvojitev, da bi
razpravljali o prošnjah za dovoljenja za važne nove
industrijske naprave. Navzoči so bili: tajnik faš-
istične stranke ter ministri za korporacije, poljedel-
stvo in gozdove, promet, za menjavo in valute, za
vojno izdelavo, za italijansko Afriko in za javna
dela, podtajnik v finančnem ministru, guverner
italijanske Narodne banke, zastopnik načelnika
glavnega stana, tajnik vrhovnega obrambnega od-
bora, predsednik Narodnega sveta za raziskave,
tajnik ministrskega odbora za vzporeditev, oskrbo,
razdeljevanje živil in za cene. Sestanka so se ude-
ležili potem še: glavni ravnatelj za industrijo, glav-
ni ravnatelj za rudnike in kovinarstvo, glavni rav-

natelj korporativnega nadzorništva iz ministrstva
za korporacije dr. Andrea Pellegrini in inž. Carlo
Migliaccio, od vrhovnega obrambnega odbora pa
kapitan bojne ladje Delli Panni Giuseppe.

Na tem sestanku so prebrali 33 prošnji, od
katerih so 23 ugodili, 7 pa jih odbili, ker se nana-
šajo na stvari, ki jih ne smatrajo za najnujnejše po-
trebne. Nadaljnje 3 prošnje pa so tudi zavrnili, ker
v teh primerih ne gre za industrijske naprave, ki
bi bile v sedanjem trenutku potrebne. Vložene proš-
nje so se nanašale na pobude v naslednjih pano-
gah: topilnice in kovnice, ladjedelnice, mehaniška
industrija, industrija težko topljivih snovi, kemična
industrija, predelnice, industrija umetnih vlaken,
prehranjevalna industrija, hladilnice in razne dru-
ge panoge. O vsaki prošnji je povedal mnenje mi-

nister za korporacije, v razpravo pa so posegali
člani odbora. Glede prošnji, katerih predmet spa-
da v njihovo pristojnost, so povedali mnenje tudi
podpredsedniki korporacij za gojitev povrtnine,
sadja in zelenjave, predsedniki korporacij za les,
tekstilne izdelke, za topilniško industrijo in kovi-
narstvo, za mehaniko, kemično industrijo, za grad-
bena dela, za steklo in keramiko, za mornarico in
letalstvo, kakor tudi predsedniki fašistične Zveze
industrijev in Zveze industrijskih delavcev.

Resna proslava ob prazniku kr. karabinjerjev

Rim, 4. junija. s. 5. junija bodo obhajali
praznik kr. karabinjerjev. Tudi letos bodo ta dan
proslavljali v vojašnicah in postojankah s treznimi
vojaškim obredom, ki ga bo preveval resni vojni
čas. Zastopstvo rimskih častnikov se bo poklonilo
pred spomeniki padlih karabinjerjev, fašistov in
članov prostovoljne milice. Zgodovinski muzej kr.
karabinjerjev bo odprt za javnost od 9 pa do 20.
Vrhovni poveljnik karabinjerjev bo imel ob 13.20
kratak govor po radiju. Ves dan bo legija gojen-
cev prevzela stražo pred beneško palačo.

Italija se ne omejuje samo na obrambo

Berlin, 4. junija. s. V članku z naslovom:
»Italija se ne omejuje na obrambo« piše rimski
dopisnik lista DAZ, da bi bila huda zmota mi-
sliti, da bi se Italija hotela sedaj samo braniti
pred nasprotnimi letalskimi napadi ter skrbeti,
da bi ti napadi bili manj škodljivi. Med nedavni-
mi dejanji italijanskega letalstva opominja dopis-
nik na napad skupine italijanskih letal na na-
sprotno postojanko v Sudanu in italijanski vzhod-
ni Afriki. Ta polet, zaključuje pisec, je bil drzen
napad resnične vojaške važnosti, ki je bil skrbno
pripravljen in je dočela uspel.

Število žrtev po letalskem napadu na Livorno

Livorno, 4. junija. s. Potem ko so pospravili
vse razvaline in je nekaj ranjenec še umrlo, je
število žrtev po sovražnem letalskem napadu dne
18. maja naraslo na 249 mrtvih in okrog 600 ra-
njenih.

Vesti 4. junija

V Barceloni je bil aretiran in izročen vojaškim
oblastem komunistični krvnik Serrano Mo-
nague, ki je odgovoren za 59 umorov.

V Stockholm je srečno dospela finska ladja
»Arcturus«, ki je imela med drugim na
krovu 70 finških pobeljencev. Ladja je s
spretnim manevriranjem ušla napadu so-
vjetskih torpednih letal.

Iz Pariza poročajo, da se želi poročiti bivši
voditelj ljudske fronte in ministrski pre-
sednik Leon Blum z judinjo Reichenbach-
ovo, ločeno ženo advokata Henryja Torresa.
Nemške oblasti so dovolile Reichenbachovi
prijod v Nemčijo, kjer je »Blum sedaj.

V mesecu maju so Nemci na Vzhodnem bojišču
uničili 1215 sovjetskih letal, od katerih so
lovski letala v bojih sestrelila 1061 sovjets-
skih letal. Nemci pa so v istem času izgu-
bili 143 letal.

Na veseleju v Smirni bodo sodelovale tudi
Italija, Nemčija, Romunija, Madžarska in
Bolgarija.

Na vso anglosaško propagando proti Madžarski
odgovarja madžarski list »Uj Magyar-ság«, da
Madžari nečejo in ne vprašujejo za po-
ravnavo, kajti Madžarska je trdno ob strani
Italije in Nemčije in je odločena bojevati
se do kraja.

Po uradnih poročilih iz Washingtona so Ame-
rikanci izgubili v mesecu maju letos največ
delovnih ur v vojni industriji, vse zaradi
stavk.

Lastnik lista »Chicago Tribune« Mac Cormick
mish kandidirati pri prihodnjih ameriških
predsedniških volitvah kot Rooseveltov na-
sprotnik.

Nevarno je prikrivati ali dajati napačne po-
datke o nastopih ameriških letal proti Ita-
liji, kajti nastopi so zelo dragi za letalstvo
Združenih držav, meni ameriški list »He-
rald Tribune«.

Neredi, ki so izbruhnili v Perziji v pokrajini
Mesced in ki so se razširili tudi na druge
pokrajine, niso vzrok pomanjkanja, kakor
to zatrjujejo Sovjeti, vzrok je nezadovolj-
stvo s sovjetskimi ukrepi, s katerimi so
 uvedli prisilno delo pri gradnji železnice.

Zaradi stavke rudarjev v Združenih državah
je bil predsednik Roosevelt prisiljen pokli-
cati tajnika za notranje zadeve in člane
vojne urada za delo, da bi razpravljali o
sedanjem stanju. Medtem pa poročajo, da
se je stavka razširila tudi na drugih pet
rudnikov v državi Illinois.

Japonska vojaška uprava je določila, da bo od
650.800 hektarjev kavekovih nasadov v Ma-
laji in na Sumatri prišlo 60% pod vojaško
upravo, 40% pa pod zasebno civilno upravo.

Španski minister, tajnik falangistične stranke, se je
udeležil zaključka razstave v Valenciji, kjer je
pred njim manifestiralo okoli 150.000 ljudi.

Volilna propaganda v Južni Afriki je na višku, po-
sebnost ona proti sedanjí vladi. Bivši finančni
minister Hawenga je izdal oklic, v katerem vo-
lice vabi, naj glasujejo proti Smutsovemu impe-
rialističnemu režimu, ki je potegnil južno Afriko
v krvavo vojno.

Trdi obrambni boji ob Kubanu

Sovjetski poskusi vdora krvavo zavrnjeni — Obsežni nemški letalski
napadi na sovjetska oskrbovalna središča, posebno na Kursk — Nemška
letala nad jugovzhodno Anglijo

Hitlerjev glavni stan, 4. junija. Nemško vr-
hovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno
vojno poročilo:

Na vzhodnem odseku kubanskega mostišča
trajajo trdi obrambni boji.

Napadali sunki in poskusi vdora pehotnih
sil vseh vrst orožja so bili zavrnjeni že od vsega
pčetka. Močne skupine bojnih letal so posegle v
boje ter močno prispevale k temu uspehu. Na

drugih odsekih vzhodnega bojišča so po sunkih
nemških napadalnih čet bile uničene številne
utrine postojanke. Nasprotnik je utrpel hude
krave izgube. Nemško letalstvo je z močnimi si-
lami napadlo važna nasprotna oskrbovalna sredi-
šča na srednjem odseku. Vrh tega je prav hudo
bombardiralo železniške naprave mesta Kursk.
Lovci, bombniki ter protiletalsko topništvo so
včeraj sestrelili 84 sovjetskih letal.

Včeraj so posamezna angleška letala napa-
dala vzdolž obal zasedenih zahodnih dežel. Se-
streljenih je bilo pet letal.

Skupine nemških brzih bojnih letal so včeraj
v nizkem poletu bombardirale nekaj krajev v
jugovzhodni Angliji, med drugimi tudi Ipswich,
ter dosegle dobre uspehe. Eno nemško letalo se
ni vrnilo.

naših močeh, da bi vojskujoče se države pripravili
do upoštevanja človečanskih zakonov v letalski
vojni, čutimo zaradi koristi vseh dolžnost, da še
enkrat opozorimo, naj se teh zakonov drže.

Sveti oče je zaključil z željo po novem svetu,
v katerem bi se vsi narodi, ko se bodo zazdravile
rane, ki jih je zasekalo nasilje, priznali za brate ter
složno napredovali po poti blaga. Da bi se to do-
seglo, naj prav vsi molijo k Najvišjemu.

S to željo je papež dal apostolski blagoslov
vsem navzočim, tistim, ki so v duhu združeni z
njim ter vsej množici trpečih.

Obisk albanskega kr. namestnika po raznih krajih na Kosovem polju

Tirana, 4. junija. s. Prebivalstvo Kosovega
polja je priredilo albanskemu kr. namestniku ge-
neralu Parianiju veličasten sprejem. V priznru
je imel namestnik govor, v katerem je izrazil,
da je Kosovo za zmerom osvobodeno in da je
po Albaniji trdno zvezano s fašistično Italijo in
zmagovitimi vojskami osi. Izrazil je zadovoljstvo
nad kosovsko mladino, ki se je zbrala pod alban-
skimi in italijanskimi zastavami, kajti ta mla-
dina je najtrdnije poročstvo za srečno bodočnost
Kosova in vsega albanskega naroda. Ko je na-
metnik spregel razne zastopnike civilnih, voja-
ških in cerkvenih oblasti, je odgovoril na navdu-
šeni pozdrav krajevnega prefekta, rekoč, da je
vesel, ko vidi na Kosovem polju tako delaven,
moralno zdrav, discipliniran in domoljuben rod.

To ljudstvo je pripravljeno prijeti za orožje,
kadar bi domovina to zahtevala, in se spoprijeti
z vsakomer, ki bi napadel njegovo svobodo in
njegovo premoženje. Nato se je namestnik general
Pariani udeležil slovesne vojaške parade.

Tudi naslednji dan namestnikovega obiska je
potrdil zvestobo tega delovnega ljudstva Vlado-
darju Italije, s katero je Albanija nerazdružno poveza-
la svojo usodo. Namestnik je obiskal Dremico, Skan-
deraj in Peč. Ob prihodu v to mesto, ki je bilo
okrašeno z albanškimi, italijanskimi in nemškimi
zastavami, je prefekt izročil generalu Parianiju
diplomo častnega občanstva. Poveljnik nemških
oddelkov je stopil nato na oder in pozdravil
odličnega zastopnika italijanskega vladarja. Vse
prebivalstvo iz mesta in okolice se je zbralo na
glavnem trgu, spredaj pa so bila zastopstva mu-
slimanov, pravoslavcev in katoličanov. Prefekt iz
Peči je izrekel pozdrav v imenu pokrajine in
želel kr. namestniku dobrodoščilo, ko je prikrat
obiskal kraje osvobodjenega Kosova. Prefekt ni
pozdravil namestnika Parianija le kot zastopnika
Vladarja, temveč tudi kot pionirja naporov, ki so
se končali z osvoboditvijo Kosova in z ustano-
vitevijo velike Albanije.

Ekse. Pariani je odgovoril s toplim pozdra-
vom in povedal, da pomeni njegovo potovanje
po Kosovem polju uresničenje starega sna. Izrekel
je radost, da je našel pokrajino, vso ožarjeno
od svobode in sredi vnetega dela v pričakovanju
zanesljive zmage, nato pa omenil, da bo treba za
dosego te zmage še trdih bojev. Ti boji, je na-
daljeval Pariani, pa vam, prebivalci Kosovega
polja, prav gotovo ne smrde, kajti vi ste zmerom
pripravljeni pograbiti za puško in se boriti z ju-
naštvom, ki ga vse svet priznava.

Govor je bil često ustavljen z navdušenim
odobravanjem. Namestnik je nato obiskal razna
mestna podjetja. Potem je odšel na zvezno taj-
ništvo stranke, pregledal prostore in se zanimal
za delovanje organizacij v Peči in tudi v bližnjih
krajih. Kasneje je general Pariani odšel v Jakovo,
ki je važno žitno središče. Ko je pregledal raz-
vrščeno četo črnih srajc, je v prefekturi sprejel
zastopnike oblasti in krajevnje veljake, potem pa
je nadaljeval potovanje.

svobodnjaški svet rajši proti vsemu temu nastopil
in s tem sprožil sedanjó vojno. Ob koncu svojih
izjav pa članek pravi tole:

Sedanja vojna ni vojna, kakor jih je bilo že
toliko, temveč odločen preobrat, v katerem se bo
rešila krščanska omika evropskega zahoda, ali pa
bo zagospodoval boljševiški komunizem. Treba je
računati s to usodno izbiro in ne smemo titi taki
slepci, da bi si kopali sami svoj grob.

Eksc. Grazioli pregledal socialne naprave, mestna zaklonišča in Navje

Skrb Eksc. Visokega komisarja za odprta ljudska kopališča in za otroško igrišče v Tivoliju — Med pregledovanjem zaklonišč je Eksc. Grazioli obiskal živilski trg

Eksc. Grazioli je že z mnogimi obiski po najrazličnejših ljubljanskih socialnih in zdravstvenih ustanovah pokazal svoje veliko zanimanje za socialni razvoj najširših delovnih slojev ljubljanskega prebivalstva in je tudi svoj pregled v sredo dopoldne posvetil prav istemu namenu. Na lastne oči se je hotel prepričati, kako napredujejo priprave za ljudsko kopališče v Kolesiji in zlasti urejanje brezplačnega ljudskega mestnega kopališča, ki bo začasno urejeno ob Spici. Po pregledu otroškega igrišča v Tivoliju, ki bo kaj kmalu že lahko služilo ljubljanskim mladim, je pregledal Eksc. Grazioli, kako so urejena in kako se še pripravljajo sodobna letalska zaklonišča v najrazličnejših delih mesta. Med temi pregledi je tudi obiskal živilski trg, kjer se je ljubeznivo porazgovoril s kupci in prodajalci in končno obiskal sedaj že izredno lepo urejeno Navje, kjer so grobovi zaslužnih Slovencev, ki spe tam med zelenjem svoj večni sen.

V Kolesiji

Davi je Eksc. Grazioli najprej obiskal še nedograjeno kopališče v Kolesiji, kjer sta ga sprejela in pozdravila ljubljanski župan general Rupnik in podžupan comm. Tranchida. Kopališče ima dograjena že oba bazena, enega za plavalce, manjšega pa za neplavalce in mladino. Načrte za nadaljnjo ureditev je tolmačil višji inšpektor comm. ing. Farina. Za dograditev kopališča je že nakazanih 2.600.000 lir in tudi čistilna naprava je že naročena. Eksc. Grazioli je poudaril željo, da bi se kopališče čimprej uredilo v toliko, da bi moglo služiti ljubljancem in naročil, naj se vsa proračunska dela in predpriprave izvrše z največjo naglico.

Brezplačno kopališče ob Ljubljani za vse

Drugi obisk je veljal velikemu ljudskemu kopališču, ki ga pripravlja mestna občina na obeh bregovih Ljubljane od Spice do pruskega mostu. Že sedaj je videti, kako delavci postavljajo, ob bregu klopice; več malih kabin je že postavljenih z vsemi potrebnimi pritlikinami, tudi dva lesena buffeta sta že na mestu. Ljubljanski župan in strokovnjaki gradbenega urada so tolmačili podrobne načrte za to kopališče. Najvažnejše bo pa to, da bodo takoj nad pruskim mostom z nizkim jezom pregradili vso Ljubljano, tako da bo od mostu pa do Spice v tlakovani strugi voda nekoliko višja, primerna za otroke in neplavalce. Ker je že lanskega zasilna ureditev veljala 25.000 lir, bo letos mogoče najnujnejše urediti s približno isto vsoto. Eksc. Grazioli je naročil, da je vsekakor treba postaviti še dve veliki leseni stališnici za moške in ženske, da je treba kopalni prostor ograditi, postaviti nekaj prh in vodnjakov s pitno vodo, očistiti kamnite brežine trave in plevela in za otroke navoziti zadostno množino miške, tako da bodo imeli zasilno plažo. Naročil je tudi, naj se postavi zadostno število obešalnikov za obleke kopalcev, ter izrazil svoje zadovoljstvo nad do sedaj opravljenim delom in pohvalil ukrep, da bo kopanje na tem kopališču mestne občine brezplačno.

Skorajšnja otvoritev novega otroškega igrišča v Tivoliju

Pri ogledu otroškega igrišča v Tivoliju je tolmačil podrobno ureditev že skoraj pripravljenega igrišča ing. arh. Kobe. Eksc. Grazioli se je zanimal za dela, ki so v teku.

Posebno pa je opozoril, da je treba z začasno posebno ograjo ločiti otroško igrišče od ribnika, ki bo kasneje zavarovan z gosto živo mejo. Podrobno se je zanimal tudi, kako bo urejen paviljon ob ribniku, ki ga prav sedaj prezidavajo in bodo v njem napravili garderobo in potrebne pritlikline. Pohvalno se je izrazil o lepo urejenem zgornjem delu, kjer je majčkem vodometek, ki bo obiskovalcem lahko gasil željo in ki napaja pristočno urejeno čofotališče za najmlajše. Posebej je naročil Eksc. Grazioli, naj se otroško igrišče čimprej odpre, najkasneje pa julija, čeprav še ne bi bilo vse urejeno tako, kakor določajo načrti. Glavno je, da bo igrišče temeljito zaraslo s travo in to bo že v enem mesecu.

Nocojšnji klavirski koncert v veliki filharmonični dvorani bo začel točno ob 7. Umetniška dvojica Rio in Gregoria Nardi, dva poklicna, odlična pianista bosta izvajala na dveh klavirjih naslednje spored: 1. Mozart: Sonata v D-duru; 2. Schumann: Andante in variaziji op. 46; 3. Chopin: Rondo op. 73; 4. Clementi: Druga sonata; 5. Brahms: Valček op. 39; 6. Infante: Trije andaluški plesi. To so skladbe, ki so v originalu pisane za dva klavirja in niso nikake več ali manj posrečene priredbe. Nocojšnji koncert bo prvovrsten umetniški dogodek, zato opozarjamo na njega. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

Gorazd Marjen:

Ančka

Čez leto dni se je Ančka vrnila. Meščansko oblečena, s širokim modrim klobukom v roki, da so ji črni lasje bujno padali na ramena, je prihajala skozi vas. Vsi so jo nemo ogledovali, ogovorili se je nihče ni upal. Rahlo se je zibala v elegantnih čevljih z visokimi petami proti domu.

»Kaj je to res Ančka?« so se izpraševali kmetje.

»Lepa je postala,« so govorili fantje in z občudovanjem zrli zanjo.

»In kako je našeljena, avša,« so zavistno vedeli povedati ženski jeziki.

»Se pogledala nas ni — gospodična!«

»Ubogi Mile!«

»Saj sem rekel, da bo nesreča! Saj sem rekel, da za nas ni mesto. Kaj bi rnil kmet med gospodo. Oni po svoje, mi po svoje, pa je mir, je godrnjal pastir Urh.«

»Vsi čenčate, da se je pokvarila, saj homo videli,« so jo skušali zagovarjati fantje.

»Bomo videli!«

»Pravi!«

In tako je ostalo. Ančka pa je postala gospodična. Ančka...

V zakloniščih mestne občine

Eksc. Grazioli je nato pregledal celo vrsto protiletalskih zaklonišč v mestu. Najprej je obiskal zaklonišče v pobočju Gradu za magistratom. Tu sta pričakovala Eksc. Grazioli viceprefekt David, predsednik odbora za protiletalsko zaščito in tajnik polkovnik Tombolan Fava z ostalimi sodelavci. Po ogledu lepo obokanih, razsvetljenih in urejenih zaklonišč globoko pod pobočjem ljubljanskega Gradu, si je Eksc. Grazioli ogledal dela za zaklonišča na Valvazorjevem trgu, na trgu Roma, na Kongresnem trgu, v Kresiji, trimostovju, Mestnem domu, v palači Bata in Slon.

Povsod se je zanimal za vsa zaščitna dela, pojasnila sta mu pa dajala viceprefekt David in polkovnik Tombolan Fava, ki sta ga povsod pri pregledu spremljala. Kakor povsod, je tudi tukaj Eksc. Grazioli izrazil priznanje za uspešno in hitro delo ter naročil, naj se vsa ta gradbena dela, ki služijo v prvi vrsti varnosti ljubljanskega delovnega ljudstva — saj bodo skoraj vsa ta zaklonišča služila

Razstava akvarelov Bruna Vavpotiča

Ljubljana, 5. junija.

Bruno Vavpotič se zadnja leta v naši umetnosti krepko uveljavlja. Zaslovel je že kot odlični akvarelist, sploh kot naš najboljši slikar v tej tehniki. Prav tako je ta slikar pomemben zaradi izbire svojih motivov. Skoraj vse njegove slike predstavljajo le motive iz Ljubljane, le redkokdaj tudi kako krajino s podeželja.

Danes, na praznik dopoldne, je Bruno Vavpotič na cesti Arielle Rea v Obersnelovi galeriji odprl razstavo svojih slik. Ta razstava, ki je že prvi dan vzbudila dosti pozornosti občinstva, obsega 36 samih akvarelov.

Akvarel je nedvomno najtežja slikarska tehnika, težja kakor olje ali pastel in težja kakor sploh kak drug način slikarstva. Izrazne možnosti akvarela pa so zato tudi neizčrpane in prav v akvarelu so močne fineze ter nianse, ki v drugih tehnikah niso tako lahko dostopne umetniku. Akvarel pa je prav tako odporen proti spremembam časa, kakor recimo olje na platnu.

Vavpotič s to svojo razstavo dokazuje, da obvlada v podrobnosti akvarelno tehniko, kakor tudi da ima globok umetniški čut. Njegovo pojmovanje svetlobe, zraka in barv je naravnost vzorno. Slikar uporablja skoraj same mestne motive, kar zopet zahteva od njega popolno obvladovanje perspektive in tudi spoštovanje do arhitekture našega mesta. Zato se bo vsak obiskovalec začudil, ko bo v teh akvarelih spoznal ta ali oni

Pri slikarju bele Ljubljane

Ogledujoč številne slikarske razstave, ki se druga za drugo vrste v našem mestu, sem se spomnil akad. slikarja Franceta Godca, ki že dlje kot dve leti ni postavil na ogled svojih umetnin. Ker me je zanimalo, ali so govorice, da pripravljajo zanimivo razstavo ljubljanskih motivov, resnične, sem sklenil, da ga obiščem in se prepričam, kako in kaj.

France Godce ima svojo delavnico v Rebru v nekaj sto let stari hiši, v okolici, ki nudi bogato polje za resničnega umetnika. Sprejel me je prijazno in mi z veseljem razkazal zbirko najnovejših slik, samih ljubljanskih motivov, a ne takšnih, kakršnih smo bili vajeni doslej. Godce upodablja Ljubljano resnično in vestno. Odlično mu je n. pr. uspelo podati naše mesto v rahli meglici pred sončnim vzhodom, nekaj ur potem, pred polnočjo, pred mrakom itd. Obdelal je še neobdelane motive, znane in neznane kotičke mesta, trge, parke, velike ceste, Grad, Ljubljano, kopališče na Ljubljani, mostove in mestni tramvaj, pa mestnih cerkvah tudi ni pozabil. Zlasti učinkovito je prikazal stolnico z njeno mogočno kupolo, ki je pred leti gospodovala vsej okolici. Ko mi je razkazal vse slike, kar jih ima v svoji delavnici, tudi krajine, portrete, tihotilja, pasteje, gvaše in akvarele, me je še povabil, če hočem prisostvovati slikanju. Z veseljem sem se odzval njegovemu vabilu in krenila sva proti Spici. Slikal je namreč nekatere motive ob Ljubljani. In res je tam pri kopališču krasen razgled proti Gradu in še marsikam. Stari čolnar, ki že najmanj pol stoletja prevaža ljudi z enega brega na drugi, naju je spretno vodil čez leno Ljubljansko. Po kratki vožnji — Ljubljana nima kilometrskih širin — smo srečno pristali na desnem bregu. Godce si je takoj uredil vse potrebno in že je bil na delu. Spretno je sukal čopič in na platnu je kakor iz megle vstajal nasprotni breg. Ljubljana pa se je tiho premikala proti mestu, gladka in zagonetno neoprodna. Med žvrgolenje milih plit so

le pešcem, ki bi jih presenetil letalski napad na cesti — nadaljujejo z vso odločnostjo.

Med gospodinjami na trgu

Iz Kresije je Eksc. Visoki komisar krenil mimo stolnice in semenišča na živilski trg, kjer se je ustavil pri posameznih prodajalcih in prodajalkah, se z njimi razgovarjal ter podrobno izpraševal kupec, kaj morda pogrešajo. Kupec, največ gospodinje, so spoznale Eksc. Visokega komisarja, ga pristrčno pozdravile in se zgrnile okrog njega ter izražale svoje želje. Eksc. Grazioli se je podrobno zanimal, katere zelenjave bi bilo treba več. Dal je navodila, da bi sezonsko sadje prihajalo v čim večji možni količini na trg, da bi se lahko prodajalo po določenih cenah in da se odstranijo neprijetne, ki ovirajo redno razdeljevanje istega prebivalstvu.

Obisk na Navju

Končno je Eksc. Grazioli obiskal s spremstvom Navje, kjer mu je tolmačil sedanjost ureditev mestni inž. arh. Spincič. Eksc. Grazioli se je podrobno zanimal za posamezne grobove in ko je videl grob staršev univ. prof. arh. Plečnika, je počasi njihov spomin. Podrobno se je zanimal za grobove velikih Slovencev, kakor Kopitarja, Levstika, Vodnika, Jurčiča in drugih. Ob grobnici dr. Antona Korošca in dr. Frana Kulovca se je ustavil za trenutek in počastil spomin obeh velikih mož. Podrobno je ogledal ureditev Navja in se pohvalno izrazil o lepi zamisli, ki je sedaj že v glavnem urejena. Nato se je Eksc. Grazioli po prisrčnem slovesu od drugih predstavnikov odpeljal nazaj v vladno palačo.

Prodaja mesa na odrezek »H«

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto, 5. junija t. l. potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »H« junjskih živilskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani

100 g govejega mesa.

Zavodi, ki prejemajo racionalizirana živila na posebna nakazila, morajo mesarjem predložiti potrdilo Mestnega preskrbovalnega urada.

Delitev se bo pričela ob 7.

Razdeljevanje prekajenega mesa

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča, da se bo od 5. do vključno 12. t. m. razdeljevalo potrošnikom 40 gramov prekajenega svinjskega mesa po ceni 1.4230 za kg.

Potrošniki bodo prejeli gornji obrok mesa proti oddaji odrezka »C« živilske nakaznice t. m. pri sledečih trgovcih: I. Del. Kon. društvo, Kongresni trg, Jelačin Ivan, Emonska cesta, Jurčič Simon, Bleiweisova c., Kačar Franc, Vodnikova c., Kon. družbo, družbo Vič, Lunder Terezija, Rožna dolina, Marinko Terezija, Prisojna ul., Medved Ivan, Zaloška c., Mlakar Julija, Stari trg, Mlakar Rudolf, Jernejeva ul., Nabavljalna zadruška drž. železnice, Vodnikov trg, Nabavljalna zadruška drž. železnice, Cesta Soške divizije, Klemenec Franc, Karlovska c., Pezdur Ivan, Gradišče, Šarabon Andrej, Verbič Anton, Stritarjeva ul., Kušar Helena, Vič, Kamenšek Franc, Einspielerjeva ul.

Razdeljevanje krmil za prašiče

Pokrajinski Prehranjevalni zavod obvešča vse rejce prašičev na področju mestne občine Ljubljana, da bo v tekočem tednu delil močna krmila za prašiče.

Rejci, ki želijo dobiti krmila, bodo prejeli nakaznice pri Prevodu, oddetek za krmila, Gosposka ul. 12, dvorišče levo in sicer:

10. junija rejci z začetnico A do J; 11. junija rejci z začetnico K-P; 12. junija z začetnico P do Z.

Dodatne živilske nakaznice za delavce

Dodatne živilske nakaznice za težke delavce za mesec junij bo mestni preskrbovalni urad začel deliti po številkah potrdil, tako da pridejo na vrsto v ponedeljek, 7. junija, številke 1-100, v torek, 8. junija, 101-200, v sredo, 9. junija, 201-300, v četrtek, 10. junija, 301-400, v petek, 11. junija, 401-500, v soboto, 12. junija, 501-600, v ponedeljek, 14. junija, 601-700, v torek, 15. junija, 701-800, v sredo, 16. junija, 801-900, v četrtek, 17. junija, 901-1000, v petek, 18. junija, 1001-1100 in v soboto, 19. junija, 1101-1200.

Opozarjamo, da bodo upravičenci dobili dodatne živilske nakaznice samo s potrdilom in to samo do 25. vsakega meseca, ko morajo biti nakaznice prevzete. Podjetja morajo še isti mesec vrniti potrjene seznane št. III. Pripominjamo tudi, da morajo delodajalci predložiti prijave vsak mesec v mestu Ljubljani v času od 20.-25., po pokrajini pa od 15.-20. vsakega meseca za naslednji mesec. V ta namen posluje urad vsak dan od 8-12 in od 15-18 v palači Bata, I. nadstropje, soba 3.

Sprejemni izpiti za gimnazijo

Za kandidate, ki želijo opraviti sprejemni izpit, je treba vložiti pri ravnateljstvu dotične gimnazije do 15. junija prošnjo na takšnem papirju za 6 lir, ki jo podpiše oče ali njegov namestnik, ter priložiti krstni list in spričevalo o opravljenem 4. razredu osnovne šole. V primeru, da kandidat tega spričevala še nima, naj upraviteljstvo šole na prošnji izjavi, kateri razred obiskuje. V prošnji je navesti, v katerem roku želi kandidat delati izpit. Izpiti v poletnem roku bodo v drugi polovici julija po razporedu, ki ga bodo objavila posamezna ravnateljstva. — Iz pisarne IV. oddelka Visokega komisariata.

Do 6 milijonov lir maja spremenjeno — v dim

Ljubljana, 4. junija.

Kadilci so letos v maju dosegli poseben in svojevrsten rekord. Ljubljana z bližnjo okolico je pretekli mesec pokadila lepe množine raznovrstnih tobačnih izdelkov. Porabila je mnogo sladke trave, da se je tolažila ter preganjala razne dneve ne skrbi in se trenutno zamisljala v razne zadevice, ki obijajo sedanje človeško družbo. Nekatera leta so bili že objavljeni podatki, koliko je Ljubljana na leto pokadila različnih cigaret, cigar in koliko tobaka za pipo. Taki podatki so bili zanimivi, ker kažejo, da so Ljubljanci, kakor ostali prebivalci zemeljske oble primerno udani zaužitju nikotina.

Na tem mestu bi bila pač poučna razprava, kako je prišla v navado sladka trava in po kom je dobila ime »nikotin« oziroma tobak. Vse ljubljanske in bližnje okoliške trafike so na dobavo tobačnih izdelkov navezane na glavno zalogo, ki ima svoje skladišče tobaka v vogalni hiši na Vidovdanski cesti in Ilirski ulici. Je to ozka in

enonadstropna hiša. Tam je določene dneve, zlasti ob ponedeljkih in pa proti koncu tedna, pravcaro vrvenje. Vsi trafikanti prihajajo s svojimi knjižicami in prejemajo proti prompetnemu plačilu zaželeno tobačne izdelke, kakor razne cigarete in cigare. Ob dopoldanskih urah je tam velikanski promet in lepi tisočaki pridejo v blagajno glavne zaloge.

Zadnji čas je Ljubljana z okolico pokadila velikanske množine tobaka. Najbolj gredo v promet poleg cigaret »Morava« še »Ibar« in »Zeta«, a manj »Drava«. Kakor nam poročajo, je Ljubljana z okolico samo v maju porabila za razne tobačne izdelke do 6.000.000 lir, v prvih petih mesecih letos pa že nad 20.000.000 lir. Konzum tobaka postaja v Ljubljani čedalje večji. Vzrok je tudi v tem, da se je prebivalstvo Ljubljane v zadnjih dveh letih zelo pomnožilo in zato se je konzum tobaka temu primerno povečal.

Nekdo je izračunal, da pride na vsakega Ljubljana približno 75 lir mesečno za tobak.

tista Ančka, ki si bila pred letom,« se je vdal starec in si otrl solzne oči.

Sreče se je Miletu krčilo ob holasti, ko ga Ančka še videti ni hotela več. Kar ni mogel verjeti, da jo je mesto tako izpridilo. Taval je po gozdovih kot izgubljen. Vsakokrat, ko se je približal Ančki, je nalezl na odbijajoče besede. Zaman je bil vsak trud, da bi jo zopet pridobil. Vsaka njegova beseda je vzbudila le posmeh. Odbiti in ti vražji obrazi radovednih vaščanov, ki so stikali glave in si pošepetavali ter zrlji za njim kot za zločincem. Dneve je pregaral, a ponoči mu ni bilo do spanja. Zalost mu je globoko zarezala jamice pod oči, ki so zrlje sklonjene glave v tla, da se ne bi srečale z drugimi.

Vrnil se je s polja truden in oči so se mu grozničavo svetile. Ni večerje, vrzel je orodje na pozgrad in odšel v hosto. Ustavil se je zdaj pri tem zdaj pri onem drevesu, kot bi pomisljal. Ostro je zapihalo s severa, vrhovi dreves so se nagnili in šumeli v zlovesnem šepetu. Mrak je padal na zemljo in gozdove je ovila megla v svoje prozorne tenčice. Stresel se je kot ob spominu na nekaj prebolelega. Sreče mu je bilo, da ga je skoraj slišal. Hlodi je križem po hosti, veje so mu bičale obraz in trnje mu je trgalo obleko, a on, kot da ne vidi in ne sliši. Vedno hitreje je stopal, kot bi se bal,

da bo zamudil... kaj?... sestanek z Ančko?... Kri je kipeval v žilah, v glavi mu je šumelo kot v panju, vedno hitreje je hodil, zdajci se je spustil v tek in kot blazen hitel proti neznani mu cilju. Zaletaval se je v drevesa, se spotikal ob starih, padal in zopet vstajal, na ustnih se je prikazala bela proga kipeče sline, hitel je, hitel, da ne zamudi... »Ančka... Ančka...« je ječjal in misel je sledila misli, brez zveze, oči so se mu izbulile, ničesar več ni razpoznaval... In zdajci je bilo konec hoste in glej, tam na jasi, obsijani s mesečjem je stala ona in ga čakala... Razširila je roke... »Ančka...« beseda je zamrla in zamolklo je udarilo trupu ob skalne črti ter se skotalilo nizdol... Hladna megla mu je orosila blede čelo, oči so ostrmele v nebo, iz ust pa je prvirala topla kri. Netopirji so preplašeno prhutajoče vzleteli iz brezna...

— — — — —

»Oho, kako prijazna gostilnica, ravno prav. Na deželi je res pravi raj, zraku... ah, ta zrak... potem pa takale gostilnica, imenitno... Presneto imenitno! Če bi gospodje upnik le stili, kje daleč se že nahajajo njihov velečastiti Peter Meran, uradnik in kavalir. Poklon pred takim kavalirjem, hahaha...! Halo, liter vina na mizo! Vas smem povabiti na kozarec, oče?«

»Hvala, ne pijem čez teden, toda če me že vabite, brnil se ne bom.« je odgovoril oče Martin in prišel.

»Tako je prav, oče. Dovolite, da se vam predstavim. Peter Meran, mestni uradnik. Sedaj imam dopust in ga menim preživeti tu na deželi. Odpočiti si hočem možgane in prenapete živce.« je zgovorno dostavil in natočil kozarec, in vi se mi zdite dokej trden kmet in gospodar, se motim?«

»Bo že no, ne rečem, sile ni, grunt imam res velik in star sem, to je tisto, petnajst glav živine, 4 pare konj, da ne štejem drobnjadi, res ni malenkost zame.« se je nehote pobahal oče Martin.

»Vidite, vidite, to je pa res lepo. In ste sami?«

»Eh, hčer imam, da mi pomaga, a zet manjka, zet.« se je razgrel ob vinu oče Martin. »No pa saj bi se bilo, tudi zet bi se dobil, če ne bi bila punca tako trmoglava. Eno leto je bila v mestu v šolah, pa je že vsa drugačna.«

»Pač talent, oče!« se je zvijačno nasmehnil Peter Meran.

»Talent got, talent dol, jaz vem samo to, da jo potrebujem doma in sedaj hoče še fanta iz mesta za moža...« je ušlo Martinu, a se je tega takoj zavedal in umolknil. »Kaj bi pravil, saj vas ne bi zanimalo.« je zabundal in vstal.

»Hvala za vino,« je kratko odseknil in odšel.

Izkoreninjenji in izprijenci - krivci vsega gorja v Beli krajini

Radovica, 2. junija.

»Slovenski dom«, ki ga prav zaradi njegove vztrajne protikomunistične smeri tako radi beremo, da je že kar postal naš življenjski vodnik, je v času, ko se je od vsega početka z ljudstvom samim pridružil nasprotnikom morilcev našega naroda in uničevalcev narodnega premoženja ter nam z jasno, odločno in brezkompromisno besedo, ko so se mnogi tavalji v komodi, računarski eridini, dajal s svojimi idejnimi članki in s poročili iz vseh krajev, od katerih smo bili tako rekoč odrezani, smernice, je objavil mnogo dopisov iz posameznih krajev naše pokrajine. Iz vseh teh poročil smo lahko ugotovili samo eno: vsega gorja, nesreče, preganjanja in prelite krvi na naši zemlji je kriv komunizem in njegovi plačanci, v večini izprijeni razumniki, delomrzenci in tuji računarji, ki jih je pokrivala tujina ter jih je želja po brezdelju in lažnem življenju združila z organiziranimi komunističnimi morilci. Poštenega, vernega, narodno zavednega ljudstva ti zvodniki kljub evoli, brez dvoma najbolj preizkušeni taktiki, niso mogli pridobiti. Zato so komunisti segli po njem s svojimi krvavimi rokami in pričeli drugo etapo svojega dela: z likvidacijami vseh, ki so v nasprotju s partijo in njenimi cilji.

Komunizem v župniji Radovica je pričel razvijati svoje pogubno delo s prihodom dr. Mihelčiča v Metliko. Ta je načrtno organiziral najslabše ljudi, hlapce in postopače, pa tudi v plasteh izprijene inteligence je našel verne poslušalce. Kasneje je začel posegati po izrazito kmetijskih fantih v okolici in mestu. Začeli so širiti komunistično literaturo, letake, brošure in spolkne romane. Tla za setev so bila kolikor toliko pripravljena. Stevilni, ki so se vračali iz Amerike polni materializma, a brez vsake verske misli, so bili takoj dostopni za idejo: malo dela, pa raj na zemlji. Bilo je tudi

nekaj ljudi, ki so doživeli rusko revolucijo in bili že izsolani v komunizmu in njegovih metodah.

Takoj prvi dan po razsulu bivše jugoslovanske vojske je prišel domov v Radovico in Ljubljani izsolani komunist Jože Metakovič iz št. 37. Naskrivaj se je shajal s fanti na sestankih. Bilo je pet moralno slabih delomrzencev. Iz Metlike je potem prihajal na Radovico akademik Ivan Dobrič in delal propagando. Že kar v začetku so čutili na zunaj rovarjenje proti Cerkev in duhovščini, tako da je ljudstvo postalo pozorno in glasnikom novega reda ni zaupalo. Na Marjetino nedeljo leta 1942 je bil na Radovici pogreb samomorilca brez duhovnika, ker je tako odredila dekanjska oblast. Ob tej priložnosti je prišlo na pokopališču do strastnega vzkljanja proti Cerkev in papežu.

Zelo aktivno so delovali v ozadju in bolj prikrito domači učitelji Franc Logar ter šolska upraviteljica Marica Czura in njen mož, kmetijski referent v Logatcu, ki je pogosto prihajal na dopust v Radovico. Izmed domačinov so bili najbolj vneti propagandisti mesar Ivan Slobočnik, trgovec Franjo Gosenca, oba iz Radovice, iz Bejane vasi šofer Jure Savor, čevljar Franc Centa in šestdesetletni Ivan Petrič, na Boltrahu pa krojaški pomočnik Franc Škof.

30. aprila 1942 je zapustila vojska Radovico in se preselila v Radatoviče, grškokatoliško župno vas v Gorjancih. Od tega časa ni bilo v vasi več posadke. Sedaj se je začelo za prebivalstvo gorje, vsakodnevne grožnje, strahovanje, nazadnje ropi, požigi, umori.

27. maja so odšli v lozo prvi trije pokvarjenji iz Radovice. To so bili Jože Metakovič št. 37, delavec v Ljubljani, Hinko Bajnik št. 90, čevljarji pomočnik, in Alojzij Petrič št. 14, mesarski pomočnik.

Takoj so začeli skupno z metliškimi, že preizkušenimi zločinci lov na fante. Dobri fantje in moške so se morali po trudoplnem delu skrivati po živih mejah, jamah in samotnih zidanih. Kogar pa so prijeli, je moral z njimi v lozo. Poleti človek že spili brez škode na prostem, prišla pa je jesen in mraz. Živci so odpovedali. Tedaj so fantje, hočeš — nočeš, morali nastopiti pot samoočrambe, ki pa je bila že prepozna. Komaj so odšli, so zločinci izropali njihove domove. Izropali so 23 hiš, nekatere od njih sten. Požgali so župnišče, šolo in zaradi golih je zgorelo 33 hiš, 160 gospodarskih poslopij ter sta bili zelo poškodovani dve cerkvi.

Človeške žrtve

Prva žrtev je padla na Krašnem vrhu. 10. oktobra 1942 so roparji odpeljali Martina Cesarja št. 9. Bil je pošten in zaveden fant, star 18 let. Odpeljali so ga na Sočice na Hrvaško, ga tam mučili in ubili.

Drugi je žrtvoval svoje življenje sodni avskulant Miha Jerman, ki je živel pri svojem bratu — župniku na Radovici. Pri napadu na Suhor so ga zajeli in nato na Popovičih dne 28. novembra 1942 likvidirali.

V času od 10. — 15. oktobra 1942 so moriški glasniki »svobode« odpeljali in ubili iz Boldreča gospodarja Iljo Lubiniča in njegovega sina Iljo Lubiniča.

15. marca 1943 so ubili mladega moža Hnaka Vukšiniča iz Boldreča 7, ki se je bil letoš januarja poročil. Največja žaložnica se je dogodila dne 9. maja 1943 zopet na Krašnem vrhu, ko so odpeljali gospodarja Alojzija Bajuka, cerkvenega ključarja, njegovo ženo in pastorko Ivano Savor, tri osebe iz ene hiše. Mater osmih otrok so izpuščili, moža in pastorko pa so ubili in zakopali v lozi nad Radovico. Isti dan so odpeljali, mučili ter ubili tudi gospodinjko Marijo Boič s Krašnega vrha 4.

Skupno 10 žrtev, 40 mladih človeških življenj je ugasnilo samo zato, ker niso hoteli odobravati komunističnega evangelija in slediti zločincem.

Iz našega in poročil v zadnjih dveh številkih »Slov. doma« o strahotah komunističnega divjanja in morjenja v suborski in metliški župniji, kjer so se komunisti v svojem nagonem pojmovanju kar naslajali s krvjo slabotnih žena, deklet, delavcev, mož ter duhovnikov, smo prav tako ugotovili: vsega gorja in zločinov v teh krajih v Beli krajini so krivi izvržki, nevedni postopači in delomrzenci, ki jih je zbral podjetni komunistični agitator in partijski aktivist dr. Mihelčič iz Metlike in z njimi delil ljudstvu krvavo »pravico« in prinašal »svobodo«. Ljudstvo je trpelo, ljudstvo bo sodilo, tako ste pribili v vašem listu v zvezi s poročilom o žalostnih dogodkih v suborski in metliški župniji. Tako je in bo Ljudstvo sodi in bo še odločneje sodilo svoje krivce, sodilo po njihovih delih: požarih naših vseh z borinimi kmetijskimi hišami, cerkvami in šolami, mučenjih in zverinskih umorih otrok, žena, mož

in fantov, po izvršnih pričah, izvršnih dokumentih — tisočih grobovih, četudi so v najbolj oddaljeni gorski vasi ali na najsamotnejšem kraju ob stezicah in obronkih naših gozdov. Sodba bo ostra in neusmiljena, kot so bili neusmiljeni in krvočni komunistični rablji in njihovi pomagači.

V današnjem našem poročilu »pet najdete ime dr. Mihelčiča iz Metlike. Ljudstvo izgovarja njegovo ime z zaničevanjem in s prezirom, ker je ta nevedni sin slovenske matere duša vsega gorja v naših krajih. Škoda papirja zanj! Zločini ga obsojajo in roka pravice ga bo, kakor je že številne njegove pajdase, zanesljivo dossegla in ga sodila po njegovih delih.

Razkrinkani preroki

Dokumenti o poslanstvu komunizma dovolj prepričljivo govore o skupni odgovornosti komunistov in skupin po izjavi Koebeke samega in Drečeta Jakliča, predstavnikov skupin »krščanskih socialistov« in »sokolov« v OF, komunistom že v bivši državi v danih in poslušnih političnih nergačev, nezadovoljnih v osebnem. Ali je Koebek mogel sploh še bolj jasno odkriti svojo idejno pot, kakor jo je, ko je na lanski komunistični konferenci, o kateri smo že obširno poročali, dejal: »Danes, ko ima KPS (Komunistična partija (stranka) Slovenije) na svobodnih tleh zbor, se, dragi tovariši, spomnite, da smo v vsaki besedi, ki jo zgovorite, z vami. Vsaka vaša misel in beseda naj bo izgovorjena tudi iz naših src.« In Drečeta Jaklič kot zastopnik skupine »sokolov«: »Nas je družil že čas, ko je bila Jugoslavija na videz še trdna, ko se je izven sokolstva in KP še verovalo, da bo jugoslovanska vojska delala čudeže.« In dalje: »To nas je sokole privedlo s komunisti v OF k enemu delu za isto.«

Kidričevih izjav na isti konferenci ne homo ponavljali, saj jih ljudstvo pozna po njegovem in delu njegovih pajdasev in po teli ga bo sodilo, sodilo njegove vprežence, pa naj se skrivajo pod katerim koli plaščem. Krivi so in skrivajo, zato bodo dajali odgovor.

Objavljeni posnetki izvršnih pisem Mitje Štajerca (učitelja Grčarja Lojzeta), bivšega poveljnika belokranjskega bataliona, ki so ga partiji zaprli po obožbi dr. Mihelčiča v vlažno klet in ga brčkone tudi likvidirali zato, ker se je na mitingih premalo goreče vnel za poslanstvo partije in celo drzno omenjal vero, še zdaleč ne opravičujejo njegovih zločinov in teli njegovih tovarišev, ki so izrabljali ljudsko vero in krščanski nazor, samo da bi sebi služili, na drugi strani pa sodelovali z zločinci in morilci vernega in poštenega ljudstva ter celo sami izrekli obsodbe in ubijali duhovnike. Ljudem teh misli naj veljajo jasne besede sv. Ciprijana: »Kdor grešnika s priljubljenim laskanjem boža, mu daje netivo za greh in zločin, ne zatira greha, ampak ga goji.« In tako lahko rečemo o Koebeku in o Rusu ter njegovih, ki so kljub bridkosti spoznanju in zapostavljanju v svoji zakrknjenosti vztrajali in klonili pred partijo ter z njimi delili usodo hudo preizkušene in poštenemu ljudstvu. Pa ne samo to! Niso z njimi sodelovali pri zločinih, odpovedali so se tudi svojim ideji, če sploh lahko o njih tako rečemo; ter se predali komunistični partiji, hrbtnici in gibalu ter temeljitelju vsega gorja pri nas.

Taki ljudje ne zaslužijo niti pomilovalne besede, saj oni niso prav zato nič manj krivi vsega gorja, ki je prišlo nad ljudstvo, kakor že organizirani komunisti, katerim so se pridružili zato, ker je tudi vse njihovo preteklo delo temeljilo na materializmu, o katerem se je Kidrič v brk Koebeku in njegovim na konferenci dovolj jasno izrazil, da je nekaj drugega kakor krščanski nazor. In preko vsega tega so sli Koebek, Mikuz in drugi, zato je njihovo delo že v bistvu narodu škodljivo in sovražno, kot je komunizem sam, ki je glavni povzročitelj vsega gorja in trpljenja v naši domovini.

Zadnji dnevi razstave v Jakopičevem paviljonu potekajo. Obiščite jo te zadnje dni. Razstava mora biti zaprta nepreklicno v nedeljo, 6. t. m. Ta dan ob 11 pa imel po razstavi vodstvo g. ak. sl. Stane Kregar s posebnim ozirni na našo časopisno kritiko. Pridite vsi, ki se zanimajo za razvoj naše moderne likovne umetnosti.

Čitajte »Slovenski dom«!
popoldnevnik »Slov. dom«

Ljubljana

Koledar

Petek, 4. rožnika: Fr. Karačolo, spoznavalec in ustanovitelj reda; Saturnina, devica in mučenica; Arcelj, mučenec.

Sobota, 5. rožnika: Kraljica apostol; Bonifacij, škof in mučenec; Valerija, mučenica.

Obvestila

Sprejemni izpiti na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani (v poslopu Trgovske akademije poleg vladne palače na Cesti Viktorja Emanuela III.) se bodo vršili v juliju in v septembru. Učenke, ki želijo delati sprejemni izpit za I. razred na tej šoli, morajo vložiti tozadevno prošnje, spisane na taksem papirju (dobi se v trafikah po 6 lir) in naslovljene na ravnateljstvo do 15. junija. V prošnji, ki jo morajo podpisati starši ali njih namestniki, morajo povedati, v katerem roku hoče učenka delati izpit in ji morajo priložiti rojstni in krstni list ter spričevalo o dovršenem IV. razredu osnovne šole. K izpitu se morejo prijaviti učenke, rojene v letih 1930 do 1932.

Erbe medicinali. Com. { Zdravilna zelišča. Kuporiamo erbe medicinali. jemo zdravilna zelišča. Po-Offerte e campioni a nudge in vzorce na trvrdo Ditta A. P. E. L. - Via Adua 29/A - Milano

Sprejemni izpiti na III. moški realni gimnaziji v Ljubljani. Prošnje za sprejemni izpit v prvi razred se bodo sprejemale v ravnateljevi pisarni v četrtek, dne 10. junija, od 8 do 12 in od 15 do 17. Prošnje je napisati na taksem papir (Lit 6) in nasloviti na ravnateljstvo ter gimnazije. Priložiti je treba zadnje izpričevalo in krstni list. K sprejemnemu izpitu bodo pripuščeni učenki, rojeni v letih 1930, 1931, 1932, in 1933. V prošnji je navesti, ali želi učenec delati izpit v poletnem ali jesenskem roku. Dan sprejemnega izpita v poletnem roku se bo javil pozneje. — Ravnateljstvo.

Nova izdaja knjige »Večna molitev«, Kmalu bo izšla nova izdaja med vernim ljudstvom priljubljene nabožne knjige »Večna molitev«. Prva izdaja je zagledala beli dan pri nas že l. 1894. Skozi tisoče in tisoče rok pobožnih častilcev sv. R. T. je priromalo tekmo svojih 50 let in še danes vedno prihaja do veljave po vseh župnijah vsaj prve nedelje v mesecu in na dan celodnevnega čiščenja.

Zbirke Narodnega muzeja bodo počenši s 6. junijem t. l. zopet otvorene za splošen brezplačen ogled vsako nedeljo od 10 do 12 dopoldne. Prav tako bodo muzejske zbirke dostopne občinstvu proti običajni velopnini ob delavnikih.

Tvrda Marija Bajda, manufakturna trgovina, vjudno sporoča, da se je z 2. junijem preselila iz dosedanjih prostorov, Študentovska ulica 9, v lastne prostore Pred Skofijo 16.

Malakrjeva »izgubljena Martac« v frančiškanskem gledališču se bo ponovila v nedeljo, 6. junija, ob 17. Igra, ki ima pet dejanj, je nekoliko predelana. Nekateri prizori, zlasti v »Plesni šoli«, so popolnoma novi. Sodeluje 25 oseb, med njimi: profesor, maestro, dijakine, plesalke itd. Predprodaja vstopnic za obe predstavi pri Šilfigoju od ponedeljka dalje, na dan predstave pa pri dnevnih blagajni od 9.30 do 12 in od 15 dalje.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 4. junija, ob 15: »Kovarstvo in ljubezen«. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. Sobota, 5. junija, ob 18: »Primer« dr. Hirač. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Nedelja, 6. junija, ob 18.30: »Jesen«. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Opera:

Petek, 4. junija: Zaprti. Sobota, 5. junija, ob 18: »Seviljski brivci«. Izven. Goslovanje sopranistke Cortinijeve in baritonista Beechija. Cene od 60 L navzdol. Nedelja, 6. junija, ob 17: »Prodana nevesta«. Izven. Znižane cene od 28 L navzdol. Ponedeljek, 7. junija, ob 18: »Seviljski brivci«. Goslovanje Liane Cortinijeve in Gine Beechija. Izven. Cene od 60 L navzdol.

Goslovanje dveh odličnih članov rimske Kraljeve Opere. V soboto in v ponedeljek hosta nastopila v Rossinijevem »Seviljskem brivcu« Liana Cortinijeva kot Rosina in Gino Beechi kot Figaro. Beechi je že dolgo znan kot eden najboljših pevcev-igrancev, medtem ko je Cortinijeva mlajša moč, ki se uveljavlja z velikim uspehom. Predprodaja vstopnic za oba večera pri dnevnih blagajni v Operi.

Opozarjamo na popoldansko predstavo Schillerjeve igre »Kovarstvo in ljubezen«, katere začetek bo ob 15. V tem delu je zajeta tragedija ljubezni kot edinega in poslednjega oznanila človečanske svobode, skozi katero neusmiljeno udarja kruta resničnost. V njej si stojita nasproti nazorsko in etično različna svetova: aristokratski in meščanski.

BOGINJA MASČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

Vance ni delal nobenih uvodov, temveč je stvar zgrabil kar pri jedru:

»Gospod Markham se je odločil preklicati ukaz, da je treba doktorja zapreti. Dokazi, ki so nam do zdaj na razpolago, si nasprotujejo. Odkrili smo mnogo takšnih stvari, spričo katerih obstoje tehtni pomisleki in dvomi, da bi bil Kyleja umoril dr. Bliss, dragi Scarlett, prišli smo do zaključka, da moramo izvesti še nekatere druge preiskave, preden storimo končni korak.«

Scarlett je delal obraz, kakor da je s tem silno zadovoljen.

»Po pravici povem, Vance, da mi je to zelo všeče, je vzkljnil nadvse prepričevalno. »Da bi bil doktor storil zločin, je kaj neverjetno. Kakšen vzrok pa naj bi bil imel za to?« Kyle je bil vendar njegov dobernik...

»Si res ne znaš umora na noben način razložiti?« ga je ustavil Vance.

»Niti pojma nimam. Dogodek me je naravnost osupnil. Ne znam si niti predstavljati, kako se je moglo kaj takšnega zgoditi.«

»Da... zelo skrivnostna je ta stvar,« je pripomnil tiho Vance.

»Če ji hočemo priti do dna, moramo ugotoviti nagib zanjo... Zato smo te tudi poklicali semkaj. Radi bi zvedeli, kakšni so odnosi med domačini pri dr. Blissovih. Ker si več ali manj tujec v tej hiši, bi nam morda lahko pomagal priti stvari do dna... Pravil si nam na primer o velikem prijateljstvu med Kylejem in očetom gospe Blissove. Povej nam vse, kar veš.«

»Zgodba je nekoliko romantična, a tudi zelo preprosta.«

Scarlett je za trenutek umolknil ter si vzel iz žepa pipo. Ko jo je prižgal, je nadaljeval: »Ti veš, kako je bilo s starim Abercrombiejem, Merytinim očetom. Odšel je v Egipt leta 1885

in je naslednjega leta postal Grébaudov pomočnik. Leta 1889 se je vrnil v Egipt Gastone Maspero ter znova prevzel svoje mesto načelnika »Urađa za egiptovske starine«. Na tem mestu je bil do leta 1914, ko je podal ostavko, ker je bil izvoljen za stalnega tajnika pariške leposlovne Akademije. Abercrombie je tedaj postal naslednik Masperu kot ravnatelj kairskega muzeja. A leta 1898 se je Abercrombie zaljubil v neko koptinjo in se poročil z njo. Dve leti pozneje se je rodila Meryt, torej leta 1900.«

Videti je bilo, da Scarlettu pipa nič kaj dobro ne vleče. Dve vžgalici je porabil, da jo je spet prižgal.

»Kyle je stopil na pozornico štiri leta po Merytinem rojstvu,« je nadaljeval. »Prišel je v Egipt leta 1896 kot zastopnik neke družbe newyorških bančnikov, ki so dali denar za izvedbo novih načrtov za namakanje Nilove doline. Spoznal je tam Abercrombieja, ki je bil tedaj Grébaudov pomočnik, in postala sta si zelo dobra prijatelja. Kyle se je tiste čase, ko so gradili sloviti nasip, skoraj vsako leto vrnil v Egipt, to se pravi vse do leta 1902. Seveda se je seznanil tudi s tisto koptinjo, s katero se je pozneje Abercrombie poročil, in popolnoma upravičeno lahko mislim, da je bil vanjo zaljubljen. Ker pa je bil Abercrombiejev prijatelj in poleg tega še zelo plemenit, je premagal vse skušnjave. Ko je gospa ob Merytinem rojstvu umrla, je svojo ljubezen odkrito prenesel od matere na hčerko. Bil je Merytin boter in je z njo ravnal vedno prav tako, kakor bi bila njegova hčerka... Kyle ni bil slab človek.«

»Kaj pa o Blissu veste?«

»Bliss je šel prvič v Egipt pozimi leta 1913. Tam se je seznanil z Abercrombiejem in postala sta si prijatelja. Spoznal je Meryt, ki je bila tedaj stara šele trinajst let. Sedem let pozneje, to je bilo torej leta 1920, ga je mladi Salveter predstavil Kyleju. Do prve znanstvene odprave v Egipt je prišlo pozimi 1921/22. Abercrombie je umrl v Egiptu poleti 1922, za Meryt pa je skrbel in jo vzgojil Hani, ki ga je podpirala stara družina. Druga Blissova znanstvena odprava v Egipt je sledila v letih 1922/23. Bliss

je tam, spet našel Meryt. Ti si Meryt spoznal, Vance, začasa tretje odprave v Egipt, leta 1924... Bliss jo je odvedel s seboj v Ameriko po drugi znanstveni odpravi. Naslednje leto pa je tudi Hani postal član njegovega osebnega spremstva. Hanija je med tem časom egiptovska vlada imenovala za podnadzornika... Iz tega pač lahko razumeš, kakšni so bili odnosi med Blissom, Kylejem, Abercrombiejem in Meryt. Si to hotel zvedeti?«

»Da, prav to.« Vance si je začel ogledovati konec svoje smotke. Bil je videti globoko zamišljen. »Na kratko povedano, Kyle se je zanimal za gospo Blissovo zato, ker je imel rad njeno mater, ter je bil tudi prijatelj njenega očeta. Tudi ni nobenega dvoma, da se je potem zanimal tudi za Bliss in je z denarjem podprl njegovo zadnjo znanstveno odpravo v Egipt spričo dejstva, ker se je bil pač Bliss poročil s hčerko njegove izgubljene ljubezni...«

»Da, ta domneva je popolnoma stvarna in dosledna.«

»Spričo takšnega položaja Kyle verjetno ni pozabil v svoji oporoki na gospo Blissovo. Ti nič ni znano, Scarlett, da bi ji bil kaj zapustil?«

»Po tem, kar sem slišal,« je začel pojasnjevati Scarlett, »je Kyle zapustil v oporoki gospe Meryt znatno premoženje. Povedal mi je to Hani. Nekoč mi je dejal, da ji je Kyle volil v svoji oporoki veliko vsoto denarja. Hani je bil tega vesel, zakaj nobenega dvoma ni, da je čutil globoko ljubezen do Meryt, da jo je naravnost oboževal.«

»Kaj pa Salveter?«

»Domnevam, da se mu je Kyle izkazal velikodušnega. Kyle ni bil poročen. Ne vem, če je bilo njegovo oboževanje Merytine matere tisti vzrok, zaradi katerega je sklenil ostati samec. Vsekakor pa je bil Salveter edini njegov nečak. Poleg tega je imel Salveter zelo rad. Skoraj sem prepričan, da bomo v oporoki, ko jo preberemo, našli zapisano, da je Kyle zapustil Salveteru prav toliko denarja kakor gospe Meryt.«

»Ali bi mogel doseči, Markham, da bi nam kdo tvojih diplomatskih sodelavcev povedal vsebino Kylejeve oporoke? Zdi se mi, da bi nam to že nekoliko olajšalo vso zadevo.«

Nemška oborožitev venomer narašča

Berlin, 4. junija. s. Na obisku v Hitlerjevem glavnem stanu je minister za strelivo in oborožitev dr. Speer, ki so ga spremljali najvišje inženirski sodalci in odgovorni voditelji nemške vojne industrije, Hitlerju izročil poročilo o nepričakovano velikem porastu v izdelavi orožja, oklepnikov in streliva v sedanjem letu. Hitler je vzel na znanje dejstvo, da so doseženi uspehi, ki presegaajo

vse poprejšnje račune, v zvezi z neutrudnim delom vseh delavcev in delavk v težki industriji ter z organizacijo, ki so jo odgovorni uradniki izvedli v preteklem letu. Prvim in drugim je Hitler izrekel svojo osebno zahvalo. Hitler je potem pohvalil nemško tehniko oboroževanja, ki jo danes vodijo nove in izvršne zamisli, da se je tako sijajno uveljavila.

Skrbi s prehrano v Rusiji

»Položaj prehrane v Sovjetski Rusiji — dolgi vzvod, na čigar koncu sede Amerikanci...«

Angleška in ameriška vlada sta pred nedavnim sklicali v Hot Springs konferenco, katere glavna naloga naj bi bila, porazgovoriti se o vprašanju ljudske prehrane v povojnem času — piše v enem svojih zadnjih uvodnikov budimpeštanski »Pester Lloyd« — nato pa nadaljuje:

Cepprav je bil dnevni red te konferenc že vnaprej točno določen, je sovjetsko zastopstvo prišlo brž na dan z zahtevno, da je treba v Sovjetsko Rusijo čimprej poslati novo pošiljko živil. Ta nepričakovana zahteva je naredila na angleške in ameriške zastopnike precej mučen vtis. Iz tega spet sledi, da v Sovjetski Rusiji položaj glede prehrane ni prav preveč ugoden. Sicer pa tega ni prikrival niti sovjetski zastopnik Krutikov sam, ko je dejal, da sovjetska armada in rusko civilno prebivalstvo potrebuje pomoči v živilih.

Ta odkritost sovjetskega zastopnika na konferenci v Hot Springsu tistih, ki se s tem položajem bavijo, prav za prav ni nič kaj preveč presenetljiva. Iz vojnih poročil z vzhodnega bojišča smo le že prevečkrat zvedeli — nadaljuje omenjeni list — da položaj glede prehrane v sovjetski vojski ni rožnat in da si ruska vojska še marsičesa želi. Neutrlni časopisi, so že pred več meseci pisali, da je eno glavnih vprašanj, ki jih je v Sovjetski Rusiji treba rešiti, vprav vprašanje prehrane. Tako kočljivo je, da na niti ne izključujejo možnosti, da vprav to lahko prinese odločitev v sedanjih vojni.

Tega položaja se zavedajo tudi Združene ameriške države in so zato v okviru zakona o posojanju in dajanju v najem z letošnjim letom v resnici tudi že začele pošiljati v Rusijo živila. Iz nekaterih poročil sledi, da so se celotne dobave Sovjetski Rusiji v prvih letošnjih mesecih znatno povečale, to pa zlasti spričo dejstva, da je treba od zunaj oskrbeti rusko prebivalstvo oziroma sovjetsko vojsko z žili.

V nekem drugem poročilu piše Stettinius, eden tistih mož, ki jim je zaupana naloga, skrbeti za izvajanje določbe zakona o posojanju in dajanju v najem, da so šle do konca lanskega leta vse ameriške pošiljke po veliki večini v Anglijo, da pa je v prvih mesecih letošnjega leta Sovjetska Rusija dobila že precej več živil kakor pa Anglija

in da bodo Amerikanci letos poslali obema državam približno enake količine.

Zdi se torej, da sovjetski zastopnik na konferenci v Hot Springsu tokrat s svojo zahtevno, da je v Sovjetsko Rusijo treba poslati čimprej nova živila, ni imel morda kakšnih skritih namenov, pač pa da ga je k temu prisilil izredno težavni položaj, v katerem se je njegova domovina glede prehrane znašla. Če se zgodi, da bodo sedanje težave s prehrano v Sovjetski Rusiji odločilnega pomena za izid vojne, potem lahko sklepamo vsaj v neki meri na bližajoče vojaške nastope na vzhodnem bojišču. Treba je računati z možnostjo, da bodo nemške in zavezniške čete vzele Sovjetom še tista rodovitna področja, kolikor so jih odslej še obdržali, in na poveljniških mestih Sovjetom sovražnih sil so prav gotovo izdelali načrte, po katerih naj bi se to tudi uresničilo.

Nič manj zanimiv pa je svetovno politični pogled na stanje prehrane v Rusiji. Angleška in ameriška politika si že vse leto prizadevata, da bi si pridobili zaupanje Kremlija. Radi bi si zagotovili neomajno zaupanje sovjetske vlade s tem, da jima na vseh poljih priskoči na pomoč. Ostali svet gleda to anglosaško ljubimkanje z neko skrbjo in se sprašuje, kako daleč bo privedlo, če bodo Angleži in Amerikanci dajali Sovjetom vedno nova privoljenja. Čim bolj bodo popustljivi, tem večji apetit bodo dobili Sovjeti, kar se je v zadnjem času prav lepo pokazalo. Svet se čudi, zakaj se Anglosasi, ki vendar niso slabi stvarni politiki, ne poslužujejo prav nobenega sredstva, s katerim bi izvajali pritisk na Sovjete, da bi jih držali v gotovih mejah, oziroma zakaj bolj ne gledajo na uresničevanje svojih lastnih želja. Tako pa so »samoposvečeni« oziroma tisti, ki bi to radi bili, že pred več meseci povedali, da je položaj prehrane v Sovjetski Rusiji tisti dolgi vzvod, na čigar koncu sede Anglosasi oziroma Bela hiša. Po tem pojmovanju imajo Združene ameriške države v rokah, da v primeru zanje ugodnega izida vojne spravijo sovjetski imperializem v svojo skrinjo. Ali z drugimi besedami: Boljševizem se sme razširiti le tako daleč, kakor je angleški in ameriški vladi ljubo. Če pa bi skušal prekoračiti to mejo, bi mu »košaro s kruhom enostavno dvignili nekoliko višje...«

Nagrade odlikovanim uslužben- cem plovbenih družb

Trieste, 2. junija. s. Na seji dne 31. maja je upravní svet tržaške Plovbené družbe za vzhod odobril sklep predsedstva in generalnega ravnanstva ter v skladu in v soglasju z drugimi tremi družbami skupine »Pinnarec« sklenil dati nagrado vsem upravnim in plovbnim uslužbencom, odlikovanim za vojaško hrabrost. Nagrade bodo naslednje: za zlato kolajno 20 tisoč lir, za srebrno 6000, za bronasto 2000 lir, za vojni križec, podeljen osebnó, 1000 lir. Ta sklep pomeni znatno priznanje uslužbenstvu, ki izpolnjuje svojo dolžnost do domovine v vojni in je s tem dalo veličasten zgled vojaških vrlin in požrtvovalnosti.

Odmev boja španskega tiska v Angliji

Stockholm, 2. junija. s. Živi boj, ki ga je španski tisk začel proti divjaškim načinom, ki jih zavezniški uporabljajo pri bombardiranju Nemčije in Italije, je povzročil precej nevolje in razdraženosti, pravi dopisnik lista »Aftonbladet«. Nemalo izobraženih Angležev se strinja s Francmom, da so bombni napadi brez ozira na civilno prebivalstvo ne le nečloveški, temveč vzbujajo tudi strast po masčevanju in postajajo tako vzrok za nova uničevanja. V drugih krogih pa skušajo Franca prestrašiti z govorico, da je doslej užival precejšnje spoštovanje v Angliji, zaradi svojega sovražnega stališča do zaveznikov pa izgublja prijatelje drugega za drugim, in španska nevtalnost je v Veliki Britaniji le še bajka.

Izgube angleškega imperija v prvih treh letih vojne

Lisbona, 2. junija. s. V poslanski zbornici je namestnik ministrskega predsednika Attlee povedal, da znašajo celotne izgube angleškega imperija v prvih treh letih vojne vsega 514.993 mrtvih, ranjenih, pogrešanih in zajetih. Izgube so razdeljene takole:

Mrtvih 92.089, ranjenih 88.294, pogrešanih 226.719, ujetih 107.891.

Te izgube si različni deli angleškega imperija delijo takole:

Anglija 275.844, Kanada 10.422, Avstralija 53.959, Nova Zelandija 19.345, Južna Afrika 22 tisoč 615, Indija 101.979, druge kolonije 30.829.

Sovjeti groze z ustanovitvijo lastnih begunskih vlad

Stockholm, 2. junija. s. Zgražanje, ki ga je sprožil Sikorsky takoj po odkritju pokolja pri Katynu, se zdi, da je sovjetsko vladno privedel do tega, da je izdala previdnostne ukrepe, da bi se slični primeri nič več ne ponovili. Po poročilih, ki prihajajo iz Londona, kaže, da vlada precejšen nemir med člani tako imenovanih vlad, ki so se naselile v britanski prestolnici. Ta nemir je nastal zaradi govorice, da so Sovjeti povedali, da nameravajo ustanoviti na sovjetskem ozemlju nove navidezne vlade za Jugoslavijo, Poljsko in Češko-slovaško, s katerimi bi lahko občevali neposredno, ne da bi se morali pri tem ozirati na angleško vladó.

Kolumb odkriva Ameriko

Morje je bilo mirno in gladko in zato se je več mornarjev vrglo v vodo in playalo. Opazili so mnogo ploščnatih progastih rib in še druge vrste rib.

Sreda, 26. septembra. — Kolumb je nadaljeval vožnjo proti zahodu prav do poldneva, potem pa so krenili proti jugozahodu, dokler niso prišli do spoznanja, da je bilo tisto, kar so imeli za kopno, nič drugega kakor nebo. (Kolumbov sin določenje pravi, da je njegov oče plul proti jugozahodu večji del noči. Toda naslednje jutro, 26. septembra, so spoznali, da so bili tisto, kar so bili videli, le težki oblaki in megla, ki večkrat vzbujajo videz, kakor da bi bila tam prava kopnina. Zato so razžalošeni in naveličani krenili nazaj na staro pot in vozili naprej proti zahodu.)

Ponoči in podnevi so prevozili 31 milj, Kolumb pa jih je mornarjem oznanil le 24. Morje je bilo kakor reka, ozračje pa silno ljubko.

Četrtek, 27. septembra. — Držali so se zahodne smeri in so ponoči in podnevi prepluli 24 milj. Kolumb jih je oznanil svojim mornarjem le 20. Prikazalo se je mnogo ploščnatih progastih rib in so eno ubili. Videli so tudi ptica slamorepnika.

Petek, 28. septembra. — Nadaljevali so pot proti zahodu. Ujeli so dve ploščnati progasti ribi, na drugih ladjah pa so jih ujeli še mnogo več.

Sobota, 29. septembra. — Pluli so dalje proti zahodu. Prevozili so 24 milj, za mornarje pa je veljalo le 13 milj. Da so pa ves dan in noč naredili le tako kratko pot, pa je vzrok v brezvetrju. Zagledali so ptica, ki se imenuje »Rabihoracado« (neke vrste morski orel, ki leta nad morjem in lovi leteče ribe). To

je morski ptič, ki pa ne počiva na morju in se ne oddalji več kakor za 20 milj od suhe zemlje. Mnogo teh ptičev je na Capverdskih otokih. Videli pa so tudi dva pelikana.

Zrak je bil tako mil in prijeten, da ni manjkalo nič drugega kakor le še petje slavcev. Morje je bilo gladko kakor reka. Zapravstvo so se trikrat pojavili trije pelikani in en morski orel. Opazili so tudi mnogo alg.

Nedelja, 30. septembra. — Pluli so dalje proti zahodu. Zavoljo zatijša niso prepluli v 24 urah več kakor 14 milj, toda mornarji so izvedeli le za 11. Na kapitanovo ladjó so sedli štirje slamorepci in to je bil pomemben znak za bližino kopnega, kajti toliko ptičev iste vrste, ki so leteli skupaj, se ni moglo odtrgati od ostalih, ne da bi zablodili. Dvakrat so videli tudi štiri pelikane ter mnogo rastlin (alg).

Opazil je, da se ozvezdje, ki se nazivlje Veliki voz, nagiblje s svojim krakom proti zahodu, ob jutranji zarji pa je stalo s svojim spodnjim krakom obrnjeno proti severozahodu. Zdelo se je, da vso noč ni naredilo več kakor devet ur. In to je bilo sleherno noč. V zapiskih je bilo zabeleženo, da so se magnetne igle odklonile za eno četrtino, ob jutranjem svitu pa so bile točno v smeri zvezde severnice, iz česar se jasno razvidi, da je severnica premična kakor ostale zvezde in da magnetne igle pokažejo vedno prav.

Ponedeljek, 1. oktobra. — Prevozili so 25 milj. Kolumb jih je mornarjem oznanil le 20. Zelo močan nalič. Kolumbovemu pilotu se je zjutraj zdelo, da so od otoka Ferro pa do tukaj prevozili 570 milj. Javni obračun, ki ga je admiral delal za vse posadke, je kazal na 584 milj, dočim je razpredelnica, katero je sestavljala zase in jo imel skrito, pokazala, da so prevozili 707 milj.

Torek, 2. oktobra. — Napredovali so za 39 milj proti zahodu, za mornarje pa samo za 30. Morje je bilo vseskozi mirno in naklonjeno. »Bog bodi zahvaljen,« je tukaj napisal Kolumb. Rastline so tokrat prihajale od vzhoda proti zahodu, torej iz

nasprotni smeri kakor doslej. Pojavile so se množice rib in eno so ubili. Opazili so tudi belega ptiča, ki je bil podoben galebú.

Sreda, 3. oktobra. — Po stari poti so rinihi naprej in pustili za seboj 47 milj, objavljeno pa je bilo le 40. Prikazali so se ptiči strakoši, potem pa tudi obilica rastlin, od katerih so bile neke stare, druge pa spet čisto sveže, posebno zanimiva pa je bila neka vrsta s sadeži. Niso videli nobenih drugačnih ptičev. Kolumb je prišel do sklepa, da so že zapustili za seboj otoke, ki so bili zarisani na njegovi zemljepisni karti.

Tukaj je Kolumb zapisal, da je ves pretekli teden in vse te dni videl toliko znakov za suho zemljo, vendar se ni hotel obotavljati in zapravljal časa, četudi je vedel za te otoke in njihovo bližino, in tudi ustaviti se ni hotel, kajti njegov cilj je bil prispeti do Indije. Pristavlja tudi, da bi bilo popolnoma nesmiselno ustavljati se in zapravljal čas.

Četrtek, 4. oktobra. — Nadaljevali so pot proti zahodu in naredili 63 milj, za posadke pa samo 46. Na ladje je sedlo več kakor štirideset ptičev strakošev v eni sami jati ter dva pelikana. Enega izmed njiju je mladenič z ladje zadel in podrl s kamnom. Na ladjó »Santa Maria« pa sta priletela nek drug ptič in en takšen kakor galeb.

Petek, 5. oktobra. — Zrak je bil zelo mil in umerjeno tople. Rastlinja nobenega. Zelo veliko ptičev in galebú. Na ladjó je priletelo veliko lastavičjih rib, ko so švigale nad vodo.

Sobota, 6. oktobra. — Vozili so naprej proti zahodu in naredili 40 milj, od katerih je za posadko Kolumb napisal le 33.

Ponoči je Martin Alonso dejal, da bi bilo dobro zapluti v jugozahodno smer, toda Kolumbu se je zdelo, da je Pinzon sprožil ta predlog z namenom, da bi dospel do otoka Cipanga (Japonska), dočim je sam stal na stališču, da bi v primeru spremembe smeri ne prišli takoj do kopnega in zato bi bilo boljše, ako najprej dosežejo suho zemljo in se šele nato podajo na otoke.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

409

410

Strahovalni letalski napadi možatih Italijanov ne ganejo

Oslo, 4. junija. s. Norveški listi se obširno bavijo s sredozemskim bojiščem ter na prvih straneh objavljajo izčrpane poročila strahovanja angleških in ameriških letalcev nad italijanskim civilnim prebivalstvom. Posebej poudarjajo, da si vzamejo angleški in ameriški letalci za cilje zlati cerkve, šole, spomenike in pokopališča. Listi tudi opisujejo ponosno in možato vedenje italijanskega prebivalstva, ki hoče v prepričanju zmage doprinesiti kakršno koli žrtve.

Neomajna vera italijanskega ljudstva v zmago

Madrid, 4. junija. s. V dopisu iz Rima piše list »Arriba«, da nasprotniki bombni napadi v ničemur niso omajali vere italijanskega naroda v zmago. Rušenje cerkva, spomenikov in bolniš-

nic, nadaljuje list, ni imelo drugega učinka, kakor da je ljudstvo še bolj vzpodbudilo k boju. Dopis povečuje v prvi vrsti junaštvo prebivalstva, posebno pa prebivalcev v Livornu, na Sardiniji in Siciliji, ki se je neustrašno postavilo po robu besnim nasprotnikovim napadom.

150 tisoč britskih vojakov v ita- lijanskem in nemškem ujetništvu

Berlin, 4. junija. s. K Attleejevimi trditvam v spodnji zbornici, po katerih naj bi v treh letih vojne prišlo v ujetništvo 107.891 vojakov Velike Britanije, pripominjajo v berlinskih uradnih krogih, da je bilo do 15. avgusta 1942. v italijanskem in nemškem ujetništvu 150.000 britskih vojakov, od katerih je 80.000 prišlo v nemške roke. V poslednjih osmih mesecih se je število britskih ujetnikov seveda še zvišalo.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!